

LIVEZILE

Sediul consiliului local: Livezile nr. 191, telefon 0256/415933, fax 0256/405933;

Coordonate:

45°23'22" lat N;
21°03'19" long. E;

Repere istorice:

-1332-1337 - apar primele mențiuni documentare ale așezării sub numele **Tewvid, Taluod și Tolnnyd**;

-1462 - a devenit proprietatea nobilului Hagymás de Berecks (**Hăghimaș din Beregsău**), așa cum apare această informație în istoria orașului Kikinda din Vojvodina;

-1717 - Tolvădia avea 30 de case și făcea parte din districtul Ciacova;

-1723 - pe harta lui Mercy, satul Livezile apare ca nefiind locuit;

1812-1814 - sârbii din Dolaț pleacă definitiv în Vojvodina, în satul Ferdinandsdorf (Novi Kozjak), fiind înlocuiți cu coloniști germani veniți din satele Seceani, Gottlob, lecea și Săcălaz;

-1895 - o puternică inundație a produs pagube mari gospodăriilor din satul Dolaț;

-1909 - istoricul și arheologul german **Felix Millecker** face săpături în hotarul comunei Tolvădia, găsind mai multe obiecte din epoca bronzului;

- în perioada 1918-1922, Tolvădia aparținea de plasa Modoș, între anii 1922-1958 de plasa Ciacova, apoi face parte din raionul Deta, până în anul 1968;

-1924 - Dolațul se numește **Dolzești** în perioada interbelică;

-22 august 1925 - se naște la Dolaț scriitorul **Ludwig Schwartz** (d. 3.07.1981);

- între anii 1950 - 1966, Tolvădia a făcut parte din regiunea Banat (raioanele Ciacova, apoi Deta), fiind centru de comună;

-1964 - numele Tolvadia este schimbat în **Livezile**;

1972 - după noua împărțire administrativ-teritorială, **Livezile** aparține de comuna

Banloc, ca și satul Dolaț;

2006 - comuna Livezile a fost reînființată în baza Legii nr. 461/2006, prin desprinderea de comuna Banloc;

Populația stabilă la 1 ianuarie 2010 - total:

1 594 persoane, dintre care:

- masculină= 789 de persoane

- feminină = 805 persoane

Numărul locuințelor la ianuarie 2010:

600

Sate componente: Livezile și Dolaț (1332-Doch, Dolch);

Instituții școlare:

- Școala cu clasele I-VIII: Livezile; Școli primare cu clasele I-IV: Dolaț și Livezile; Grădinițe cu program normal: Dolaț și Livezile;

Instituții sanitare:

- Dispensar medical: Livezile; Cabinet medical: Livezile; Dispensar sanitar-veterinar: Livezile;

Instituții culturale:

- Cămine culturale: Dolaț și Livezile;

Biserici și alte lăcașe de cult:

- Biserică ortodoxă română: Livezile (1811); Biserică ortodoxă sârbă: Livezile (1878), Dolaț; Biserici romano-catolice: Dolaț (1839) și Livezile (1886); Biserică penticostală: Dolaț;

Ruga:

- Ruga românească: Livezile (8 noiembrie - Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril) și Dolaț (26 octombrie - Sfântul Dumitru); Ruga sârbească: Livezile (Înălțarea Domnului);

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI LIVEZILE

Varga Ștefan	primar	Macoveiciuc Nicolae, consilier	PNL
Petrovici Emil	viceprimar	Marchiș Ioan, consilier	PSD
Bălan Gheorghe, consilier	PSD	Murărescu Ioan, consilier	PRM
Călinoiu Pavel, consilier	PC	Țapu Vasile, consilier	PNL
Ioan Dan Marian, consilier	PRM	Țăran Viorel, consilier	PNȚCD
Jivoiu Tiberiu, consilier	PDL	Zanocșa Viorica, consilier	PNȚCD

LIVEZILE

ÎNTEMEIETORII FERDINANDSDORFULUI

Sârbii din Dolaț au avut de-a lungul vremii o istorie zbuciumată. Dacă în secolele XIV-XV pe locul de azi al Dolațului este amintită o populație catolică, formată din maghiari, la venirea hasburgilor în Banat Dolațul era locuit de sârbi. De altfel, se presupune că aceștia au și dat numele așezării de Dolaț, cuvânt derivat din **Dolch**, care în limba sârbă ar desemna un loc depresionar.

Totuși, la anul 1811 sârbii dolățeni devin „descălecători”, întemeind o așezare în Banatul de Sud, în Vojvodina. Sârbii din Dolaț își părăsesc satul și se îndreaptă, în frunte cu preotul **Vuk Lalic**, către comuna Alibunar, unde, sprijiniți de autoritățile habsburge, au ridicat începând cu anul 1815 un număr de 100 de case, pe un teren aflat în apropierea dunelor de nisip. Așezării i-au spus **Ferdinandsdorf**, în cinstea împăratului Ferdinand. Printre familiile din Dolaț care au întemeiat satul **Ferdinandsdorf** la anul 1818 s-au numărat

*Bătrâne din Ferdin - Alibunar
(iunie 2006), la givan*

Kovacev, Lalic, Pisarov, Dragoj, Dumitrov, Voinov, Zarkov, Prvaciki, Glavaș, Nedeljkov, Pandurov, toate din Dolaț, dar și familiile **Rașcov** din Rudna, **Perinaț** din Ivanda, **Todorov** din Denta, **Bokșanov** din Bocșa ș.a.

După revoluția burgheză din anii 1848-1849, numele localității e maghiarizat: devine **Ferdinándfalva**. În anul 1918, satul primește numele de **Ferdinco** și s-a păstrat așa până în anul 1947, când devine **Koziac**, după muntele cu același nume din Macedonia. În anul 1951, vechiul **Ferdinandsdorf** primește numele actual, **Novi Koziac**.

Interesant e faptul că preotul **Vuk Lalic**, cel care i-a condus pe sârbii dolățeni la Alibunar, a susținut că ei ar fi ajuns în Dolaț pe vremea ocupației otomane, venind din Dalmația, dar alte izvoare care să ateste această presupunere nu s-au găsit până acum...

CU PREOTUL,
PESTE GRANIȚĂ

S-a întâmplat de Kirchweih, în urmă cu peste 30 de ani, la Dolaț, localitate de frontieră, pe atunci sat nemțesc. Era Hramul bisericii, de Sfânta Maria Mică, 8 septembrie 1978. A fost o zi de pomină pentru localnici, dar și pentru cei din satele învecinate: Banloc, Tolvădia ori Soca. Vestea a circulat ca fulgerul: preotul romano-catolic din Dolaț, împreună cu peste 30 de credincioși - în plină sărbătoare a satului - s-au îndreptat spre granița cu Serbia și au trecut fășia fără ca soldații de pază la frontieră să bage de sea-

mă. În timp, povestea a aprins imaginația oamenilor, și așa s-a ajuns să se relateze în presa de după Revoluție că în noaptea de 8 spre 9 septembrie 1978 la Dolaț „**peste 600 de oameni, în frunte cu preotul, medicul și lăutarii**” au trecut granița spre Iugoslavia!

De câțiva ani buni, ruga șvăbească nu se mai ține la Dolaț, pentru că au rămas doar doi sau trei nemți în sat. Printre ei și **Dominic Friedman**, martor tăcut la micul exod petrecut de Kirchweih la 8 septembrie 1978. Șvabii dolățeni stabiliți în Germania se întâlnesc, măcar o dată la doi ani, în orașul Ramstad, în landul Hessa, când, sigur, or povesti și ei cu nostalgie despre frumusețea Kirchweiiului de altădată din Dolațul bănățean...

CIUDATUL SFÂRȘIT AL SCRIITORULUI

Scriitor, dramaturg, traducător și jurnalist, **Ludwig Schwartz** s-a născut la 22 august 1925, la Dolaț. A scris atât în germana literară (Hochdeutsch), cât și în dia-

lectul șvăbesc (cu pseudonimele **Uwe Peters**, **Hans Neufelder** și **Michl Gradaus**).

Ludwig Schwartz a debutat în 1958 cu volumul de proză „**Das Schlüsselbrett**”, după care au urmat „**Man bringt nicht viel mit aus Cherbourg**” (1969), „**Lache is steier-**

LIVEZILE

frei, (1972) și „**Hier ist ein Weg**“ (1978). Este autorul singurului roman scris în dialectul șvabilor bănățeni, în patru volume, din care primele trei s-au tipărit în cursul vieții sale.

Primele două piese de teatru create de scriitorul din Dolaț, „**Mer macht sich halt Sorche**“ (1968) și „**Buwe, was han mer heit?**“ (1969) au fost prezentate publicului de formații de amatori. Următoarele însă, „**Die Husarenkammer**“ (1969) și „**Matthias Thill**“ (1977), au intrat în repertoriul Teatrului German de Stat Timișoara. În anul 1979, Schwartz a publicat o antologie de poezii în dialectul șvabilor bănățeni, cu titlul **Fechsung**, în care a reunit creații a 23 de autori. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, scriitorul din Tolvădia primește premiul filialei din Timișoara a URSS în anul 1978. În ultimii ani de viață a tradus în germană opere literare ale unor scriitori români și maghiari.

În iulie 1981, la Congresul Uniunii Scriitorilor din România, Schwartz urma să țină un discurs, însă cu doar două zile înainte de

deschiderea lucrărilor, prozatorul șvab suferă un neașteptat atac de cord și moare la 3 iulie în camera de hotel unde fusese cazat.

Manuscrisul cuvântării pe care Ludwig Schwartz urma să o rostească la Congresul URSS, redactat în limba română, a fost descoperit în camera de hotel și recuperat de prieteni. Textul reprezenta o critică dură la adresa politicii culturale române din acei ani, dar se referea și la vânzarea nemților de către regimul Ceaușescu. Textul cuvântării a fost citit într-o traducere germană în anul 1981, la cercul literar Adam Müller Guttenbrunn din Timișoara și ulterior a fost publicat, în varianta originală în limba română, în nr. 4/1989 al revistei de exil „**Alegătorul de la Marathon**“ ce apărea la Århus, în Danemarca, revistă înființată de scriitorul dizident **Victor Frunză**, anchetat și expulzat din țară în 1980, cel pe care, la începutul anului 1981, securitatea lui Ceaușescu avea intenția să-l asasineze, ca și pe **Emil Georgescu**, redactorul postului de radio „Europa Liberă”.

ÎN MARGINEA TOLWALDULUI

La anul 1909, în partea de sud a Tolvădiei, pe un loc mai înalt, istoricul **B. Milleker** a descoperit o necropolă de incinerare. Milleker a săpat 15 morminte, dintre care cinci au fost găsite intacte și 10 deranjate de intervenția omului la anul 1890. Mormintele se aflau la 0,30 - 0,70 m adâncime cu un inventar interesant: o urnă mare sau mică, cu oase calcinate și cenușă, acoperită cel mai adesea cu o farfurie sau o strachină. Au fost recuperate de arheologi și alte vase, farfurii și ulcele cu sau fără toarte. Unele urne sunt neornamentate, altele au câte patru toarte și sunt bogat ornamentate sau prezintă un decor incizat, imitând impresiunile cu sfiori. S-au găsit spirale și ace din bronz, toate aparținând culturii Vatina. Inventarul descoperit se află expus la Muzeul din Vârșeț -

Serbia și la Muzeul Banatului din Timișoara (foto).

Există posibilitatea ca în marginea Tolvădiei, poate chiar pe locurile cercetate de arheologi la anul 1909, să fi existat localitatea „**Mur**”, așezare despre care vorbesc dijmele papale, între anii 1332-1337. Există documente care menționează între anii 1492 - 1494 așezările „**Magiamura**” și „**Tot Mura**”, ca fiind niște puste aflate în apropierea lacului Pasaros. De altfel, bătrânii locului vorbeau despre vechea vatră a satului că ar fi existat în partea sudică a Tolvădiei de azi, poate începuturile acestui sat fiind tocmai acea așezare „**Mur**” din secolul al XIV-lea.

